

Анотація навчальної дисципліни
СПЕЦКУРС «ЕМОЦІЙНА СФЕРА В СТРУКТУРІ ОСОБИСТОСТІ»

VIII семестр

Кількість кредитів ECTS – 3

- I. Основна мета засвоєння курсу** полягає у поглибленні знань з психології емоцій, формуванні вміння керувати своїми емоціями, визначати особливості емоційної сфери клієнта.
- II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців спеціальності «практична психологія».**
Дисципліна «Емоційна сфера в структурі особистості» дає можливість студентам набути додаткових фахових компетенцій з професійно-орієнтованого циклу підготовки.
- III. Завдання дисципліни** – навчити студентів вміння діагностувати емоційний розвиток особистості в різні вікові періоди, надавати клієнту психоконсультативну допомогу з урахуванням його емоційного стану.
- IV. Основні знання та вміння, яких набуває студент після опанування даного дисципліни**

Основні знання про:

- структуру емоційної сфери особистості, функції та способи вираження емоцій;
- роль емоцій у діяльності та поведінці особистості;
- прояви емоційних станів та процесів на психофізіологічному та соціальному рівнях;
- ознаки патології емоцій;
- закономірності розвитку емоційної сфери в онтогенезі.

Основні вміння:

- визначати та диференціювати різні емоційні стани й процеси, зокрема за зовнішніми мімічними та пантомімічними проявами;
- діагностувати емоційний розвиток особистості;
- управляти своїми емоціями, коригувати емоційні стани;
- складати розвивальні програми для емоційного розвитку осіб різних вікових груп;
- розробляти корекційні програми для подолання деструктивних емоційних станів.

V. Короткий зміст дисципліни

Тема 1. Введення в психологію емоцій. Визначення емоцій. Види емоційних станів. Афекти, почуття і настрої, їх психологічна характеристика. Історія поглядів на почуття та емоції (Аристотель, Декарт, Платон, Спіноза). Погляди Ч. Дарвіна на виникнення та розвиток виражальних рухів.

Тема 2. Функції емоцій. Біологічне значення емоцій. Якісні відмінності емоцій тварин і людини. Еволюція емоцій у філогенезі та онтогенезі. Класифікація функцій емоцій.

Тема 3. Психофізіологічні основи емоцій. Фізіологічні основи емоцій. Експериментальні дослідження емоцій (Х. Дельгадо, В.М. Смирнов), дослідження базальних емоцій (В.Д. Небиліцин), дослідження емоційних станів, викликаних подразненням різних структур головного мозку (П.В. Симонов), теорія «коло Папеца», лімбічна концепція емоцій (Г. Шепард), нейрофізіологічні дослідження нової кори Клювера-Бюси, «лобний синдром» (А.Р. Лурия). Емоції як специфічний вид фізіологічних процесів (периферична теорія Джемса-Ланге, таламічна теорія емоцій Кеннона-Барда). Емоції як біологічний продукт еволюції (біологічна концепція емоцій П. К. Анохіна).

Тема 4. Теорії емоцій. Трьохвимірна концепція почуттів В.Вундта. Емоції як регулятор поведінки та діяльності (гормічна теорія Макдауголла, психоаналітична концепція емоцій). Емоції як специфічний вид когнітивних процесів (теорія когнітивного диссонанса Л. Фестингера, когнітивно-фізіологічна теорія емоцій С.Шехтера, пізнавальна теорія емоцій Р.Лазаруса, інформаційна теорія П.В.Симонова). Теорія дифференціальних емоцій К. Ізарда. Розвиток уявлень про емоції у вітчизняній науці (С.Л. Рубінштейн, О.М. Леонтьєв).

Тема 5. Емоційні стани. Проблема емоційних станів у психології. Емоційний тон відчуттів. Почуття та їх класифікація. Настрої та їх особливості. Афект і його характеристики. Стрес, стадії його розвитку, Фрустрація. Типи реакції людини в стані фрустрації.

Тема 6. Роль емоцій у діяльності, поведінці та розвитку особистості. Емоції у пізнавальній діяльності та творчості. Проблема організації та дезорганізації поведінки. Оволодіння поведінкою, роль символічних засобів регуляції емоційних станів. Емоційний інтелект. Мотивація і емоції. Оптимум мотивації (закон Йеркса – Додсона). Емоціогенні ситуації та мотивація. Надмірна мотивація. Почуття як відображення стійких ставлень людини до об'єктів. Моральні, інтелектуальні та естетичні почуття. Емоційні властивості особистості. Психологічні типи (К.Г.Юнг).

Тема 7. Патологія емоцій: афективні синдроми і розлади. Етіологія емоційних порушень. Афективні синдроми: тривожний, депресія, манія, дисфорія. Афективні розлади: ейфорія, апатія, емоційна тупість, емоційна неадекватність, емоційна амбівалентність. Синдром «емоційного вигорання».

Тема 8. Психологічні методи вивчення емоційної сфери. Експериментальні методи діагностики емоцій. Методи вивчення емоційної сфери особистості. Процедура «лжедетекції». Дослідження емоційної сфери в дитячому віці: в нормі та патології.

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який забезпечуватиме викладання курсу
Кафедра психології і педагогіки, факультет педагогіки і психології, канд. психол. наук, доцент І. О. Лапченко.

VII. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредитів ECTS).

Дисципліна викладається у VIII семестрі.

VIII. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни

Бреслав Г. Психология эмоций. – М.: Смысл, 2004.

Васильюк Ф.Е. Психология переживаний: Анализ преодоления критических ситуаций. – М.: Изд-во МГУ, 1984.

Гозман Л.Я психология эмоциональных отношений. – М.: Изд-во МГУ, 1987.

Изард К. Психология эмоций. – СПб.: Питер, 1999.

Ильин Е.П. Эмоции и чувства. – СПб.: Питер, 2008.

Рейковский Я. Экспериментальная психология эмоций. – М.: Прогресс, 1979.

Фризен У., Экман П. Узнай лжеца по выражению лица. – СПб.: Питер, 2009.

IX. Метод навчання: лекції, семінарські та лабораторні заняття із застосуванням інформаційних технологій: тренування по FACS, робота з піктограмами тощо. Консультації (згідно розкладу).

X. Система оцінювання

Поточний контроль: оцінювання виконання практичних завдань, 2-х модульних тестових завдань, виконання творчих індивідуальних завдань.

Підсумковий контроль: залік у VIII семестрі

XI. Реєстрація на навчальну дисципліну